

Reactie op internetconsultatie voor het wetsvoorstel 'Vrijstelling leerplicht bij richtingbezwaren'

Als moeder van twee kinderen die ik thuisonderwijs geef, heb ik het voorstel voor een nieuwe wet voor het regelen van thuisonderwijs met gemengde gevoelens gelezen. De overheid geeft aan goede bedoelingen te hebben (wantrouwen wegnemen, kwaliteit van onderwijs waarborgen), wat ik kan waarderen. Maar de manier waarop de overheid dit van plan is te bereiken (veel bureaucratie vooraf, ingrijpende toezichtmethode, geen hulp of advies bij oordeel van ondermaatse kwaliteit) kan niet op mijn steun rekenen.

Hoewel ik persoonlijk geen thuisonderwijsgezinnen ken, waarin het onderwijs van de kinderen van onvoldoende kwaliteit is, kan ik me voorstellen dat de overheid wantrouwen heeft tegen thuisonderwijs vanwege een gebrek aan kennis van en ervaring met thuisonderwijs. Mijns inziens is dit wantrouwen ongegrond, omdat:

1. thuisonderwijs tot goede resultaten leidt.
2. het een zeer flexibele vorm van onderwijs is met uitzonderlijke mogelijkheden voor allerlei verschillende leerlingen.
3. ouders (zoals ik) niet 'zomaar' voor thuisonderwijs kiezen. Het is namelijk een grote verantwoordelijkheid en vraagt veel tijd, aandacht en inzet. Ik neem die verantwoordelijkheid zeer serieus en besteed (heel) veel tijd en aandacht aan mijn kinderen en het onderwijs aan hen. Ik wil immers (net als de overheid) goed onderwijs voor mijn kinderen.

Hieronder beschrijf ik welk commentaar ik heb op een aantal voor mij belangrijke onderdelen uit het wetsvoorstel.

A. thuisonderwijs is geen schoolonderwijs:

- Als thuisonderwijsouder heb ik gemerkt dat ik mijn kinderen niet hoeft te toetsen, want in 1-op-1-lesgeven heb ik toetsen niet nodig. Mijn kinderen zijn dus niet gewend aan formele toetsen. Een toets (zoals voorgesteld, op 6-, 9- en 12-jarige leeftijd) zou daarom geen betrouwbare meetinstrument zijn voor wat mijn kind wel of niet kan; en dus ook niet voor het meten van voortgang.

- leerlijnen van school heb ik niet nodig. Ik illustreer dit met het voorbereidend leesonderwijs als voorbeeld: In groep 1 en 2 worden kinderen voorbereid op klassikaal leesonderwijs in groep 3 en verder, onder andere door het leren (en toetsen) van belangrijke termen/vaardigheden hiervoor. Sommige thuisonderwijskinderen leren zichzelf lezen, anderen krijgen onderwijs met 1-op-1 instructie en dan merk je miscommunicatie makkelijk op en leg je uit wat het kind niet begrijpt. Voorbereiding op klassikaal onderwijs is dus geen onderdeel van thuisonderwijs.

- mijn oudste dochter heeft anderhalf jaar gedaan over wat volgens de leesmethode in een half jaar zou moeten. Wij hebben ervoor gekozen om de lessen over meer tijd te spreiden, omdat ze de lessen saai vond en (nog) niet genoeg motivatie had om zelf te gaan lezen. Met het huidige wetsvoorstel zou ons leesonderwijs waarschijnlijk een negatieve beoordeling van de inspectie hebben gekregen en onze dochter gedwongen zijn om op school in te stromen (met een jaar 'achterstand' bij lezen en tegelijkertijd een jaar 'voorsprong' bij rekenen). Op 8 jarige leeftijd heeft ze deze 'achterstand' echter ruimschoots ingehaald. Ze is nu 13 en leest met veel plezier 50 tot 70 boeken per jaar, waaronder boeken voor 13- tot 15-jarigen en Engelstalige boeken. Blijkbaar was het niet nodig om haar te dwingen sneller door het leesonderwijs te gaan.

- Waar ik het meest aan heb als thuisonderwijzer is de flexibiliteit van ons onderwijs. Als iets niet (goed) werkt, kan ik het onderwijs aanpassen. Daardoor is ons thuisonderwijs altijd maatwerk en heel effectief. Wij kiezen voor een uitgebreider curriculum dan een kind op school krijgt aangeboden. Dit is mogelijk doordat we 1-op-1 lesgegeven en door de mogelijkheid in te spelen op de ontwikkeling en interesse van onze kinderen. Door flexibel om te gaan met leerlijnen en lesstof kan ik rekening houden met wat (en hoeveel) onze kinderen kunnen leren en gebruik maken van de interesse van onze kinderen. Als thuisonderwijzers verplicht worden een vastgesteld curriculum (of een vastgestelde leerlijn) te doorlopen, zich te houden aan bepaalde lestijden en een vaste leslocatie, dan gaat dit ten koste van de flexibiliteit van ons thuisonderwijs. Dit gaat veel meer inzet vragen van mij en mijn kinderen om de onderwijskwaliteit te behouden die we nu gewend zijn.

B. Onderzoek van de onderwijslocatie:

- Een huisbezoek is een te grote inbreuk op de privacy van ons hele gezin.

- Ons gezin krijgt geen keus om wel of niet een bezoek aan huis toe te staan. Als wij als ouders gebruik willen maken van het recht op vrijstelling, is een bezoek aan huis noodzakelijk. Want als de onderwijsinspectie niet de onderwijslocatie (dus ons huis) mag bezoeken, krijgen onze kinderen geen vrijstelling.

- Het is onduidelijk of met de onderwijslocatie ons hele huis bedoeld wordt of alleen de tafel waaraan onze kinderen regelmatig werken of iets er tussen in. Wat als een deel van ons onderwijs in de tuin, aan de keukentafel of onderweg plaatsvindt? Het mooie van thuisonderwijs is dat ik verkeersles onderweg geef, biologielees in het bos en kunst bekijken we in een museum.

C. onderwijsplan:

- Het maken van een onderwijsplan vind ik geen probleem. Ik maak regelmatig plannen voor het onderwijs aan onze kinderen. Wat ik wel een probleem vind is:

1. de termijn: 3 maanden voor het nieuwe schooljaar begint, is er nog 3 maanden aan ontwikkeling te verwachten. Als je een plan zo ver van tevoren af moet hebben, moet het wel een flexibel plan zijn dat je gaandeweg nog zal kunnen aanpassen en verder invullen. Ik heb hierboven al uitgelegd hoe belangrijk flexibiliteit is voor ons thuisonderwijs.

2. de leeftijd: Voor jonge kinderen is het belangrijk om veel te spelen. Het is soms lastig (en ongezellig) om met een kleuter aan een vooraf bepaald leerdoel te werken. Het maken van een

onderwijsplan voor deze leeftijd is voor ons dan ook niet meer dan dat ik me als ouder goed voorbereid op de mogelijkheden die zich kunnen of zullen aandienen. Ik vraag me af of de onderwijsinspectie genoeg zal nemen met een dergelijk opgezet onderwijsplan.

3. gebrek aan vertrouwen in de overheid: De overheid laat met dit wetsvoorstel zien, dat ze de mogelijkheid voor het geven van thuisonderwijzers wil beperken. Blijkbaar is er weinig kennis bij de overheid en/of kijkt men met een gekleurde bril naar de (goede!) kwaliteit van thuisonderwijs in Nederland. Dat geeft mij weinig vertrouwen in de welwillendheid van de overheid om over ons thuisonderwijs een eerlijk oordeel te vellen.

4. gebrek aan expertise bij de onderwijsinspectie: thuisonderwijs is een heel ander soort onderwijs dan schoolonderwijs. De onderwijsinspectie is toegerust op het toetsen van de kwaliteit van schoolonderwijs. Om ook thuisonderwijs te kunnen beoordelen op kwaliteit, zal de inspectie gespecialiseerde inspecteurs in dienst moeten hebben die op de hoogte zijn van de vele verschillende vormen waarin thuisonderwijs gegeven wordt en de kwaliteit ervan weten te herkennen.

De overheid moet zich realiseren dat er ofwel weinig eisen aan ons plan (en/of de uitvoering ervan) gesteld moeten worden, zodat het plan ook daadwerkelijk nuttig is voor mij als thuisonderwijzer; ofwel dat de overheid een plan eist dat van mij louter bureaucratische inspanning vergt (want ik maak het plan alleen voor de inspectie en maak daarnaast een eigen plan dat wel werkt voor ons), niet bijdraagt aan de kwaliteit van ons onderwijs en mogelijk zelfs de kwaliteit van ons onderwijs ondermijnt doordat het onze flexibiliteit en ons aanpassingsvermogen in de weg staat.

D. negatief oordeel van de onderwijsinspectie:

Als de kwaliteit naar het oordeel van de onderwijsinspectie niet voldoet, zegt het wetsvoorstel dat vrijstelling van de leerplicht vervalt. Dit vind ik:

1. oneerlijk: Scholen worden nooit direct gesloten bij een negatief oordeel van de onderwijsinspectie.

2. onwenselijk: als de overheid werkelijk begaan is met de kwaliteit van het onderwijs voor alle kinderen, dan moet de overheid hieraan bijdragen door slechte (thuis)onderwijssituaties te verbeteren. Dus: als de kwaliteit te wensen overlaat, geef dan advies ter verbetering. En werk samen met bestaande organisaties die bijdragen aan de kwaliteit van thuisonderwijs.

3. schadelijk: Voor niemand (vanuit goede én slechte thuissituaties) is het gezond om ineens (en ongewild) je leven drastisch te veranderen. Voor een kind (en zijn ouders) verandert er nogal wat als het naar school gaat: je komt als nieuwe leerling in een bestaande klas, je slaap-/eet-/leeftijd wordt anders, je komt midden in een curriculum terecht dat hoogstwaarschijnlijk niet aansluit bij je eerdere onderwijs. Ofwel: dit is voor een kind een grote en stressvolle verandering. En dat hoeft niet: door als overheid/onderwijsinspectie bij te dragen aan kwaliteitsverbetering van het thuisonderwijs als dat nodig is (zie mijn vorige punt).

E. wantrouwen:

De overheid zegt met het wetsvoorstel thuisonderwijzers te willen helpen die te maken krijgen met maatschappelijk wantrouwen. Ik krijg inderdaad wel eens te maken met wantrouwen ten opzichte van ons thuisonderwijs. Mensen in onze omgeving vragen dan bijvoorbeeld of thuisonderwijs wel mag, hoe ik het onderwijs organiseer en of onze kinderen wel genoeg sociale contacten hebben. Bijna alle mensen zijn gerustgesteld als ik wat meer uitleg geef over ons onderwijs en vertel dat onze kinderen meedoen met sportverenigingen, scouting, cultuuractiviteiten, thuisonderwijs-bijeenkomsten en dergelijke.

Het meest hardnekkige wantrouwen dat ik ervaar, komt echter van de overheid zelf:

- De leerplichtambtenaren in deze regio reageren elk jaar anders op onze kennisgeving: onderbouwing vragen van ons richtingbezwaar, vragen om een lijst van scholen die we onderzocht hebben, een uitnodiging om (met het hele gezin) op gesprek te komen, een formulier dat ingevuld moet worden en soms alleen een brief ter bevestiging van ons recht op vrijstelling.
- Het certificaat van de Stichting Keurmerk Thuisonderwijs haalt in mijn persoonlijke omgeving alle mogelijke wantrouwen weg, behalve bij de overheid. De leerplichtambtenaar wilde per se een gesprek met mij als ouder en mijn kind erbij, terwijl ze op de hoogte is dat we ons onderwijs laten toetsen door de Stichting Keurmerk Thuisonderwijs.
- Uit het wetsvoorstel blijkt dat de overheid weinig vertrouwen heeft in de kwaliteit van thuisonderwijs onder de huidige regels, waaruit ik afleid dat er bij de overheid weinig kennis is over de praktijk van thuisonderwijs in Nederland.
- Ik weet van sommige thuisonderwijzers dat ze werden gedwongen om op gesprek te komen, onder dreiging van een melding bij de kindbescherming.

Daarom...

Vanwege de bezwaren die ik zie in dit wetsvoorstel, hoop ik dat dit voorstel van tafel gaat.

Graag zou ik zien dat de Nederlandse schoolplicht wordt omgezet in een zuivere leerplicht waarbij ouders hun kind naar een goede school kunnen sturen als ze dat wensen, maar ook het recht hebben (en houden) om thuis te voorzien in onderwijs als dat goed bij hun kind en hun gezin past. Ouders en kinderen krijgen dan de kans om school en thuisonderwijs beide te proberen en dan een keus te maken. En ook na schoolgang kan er dan voor thuisonderwijs gekozen worden.

De overheid kan volstaan met het opnemen van thuisonderwijs in de leerplichtwet als alternatief voor schoolonderwijs. De invulling van het onderwijs, de kwaliteit ervan en het zorgdragen voor een goede ontwikkeling en ontplooiing van kinderen is een verantwoordelijkheid van ouders en al gewaarborgd in het Burgerlijk Wetboek.

Als de overheid toch per se extra eisen wil stellen aan thuisonderwijs, zou ik graag zien dat er goed overlegd wordt met thuisonderwijsorganisaties en andere experts op het gebied van (thuis)onderwijs en er een nieuw wetsontwerp gemaakt wordt.